

Hrvaška cona na smetišče zgodovine?
Si je Zagreb po portoroškem sestanku premislil?

Igra z obrestnimi merami
France Arhar: Čeprav imamo višjo inflacijo, že zdaj dosegamo obrestno mero, ki je skladna z mastrichtsko, to je tvegano

V pravem trenutku v odlični formi
Katarina Srebotnik je na teniškem odprtem prvenstvu Francije šele drugič v tej sezoni dosegla dve zmagi zapored

Poba s piščalko v vsaki nosnici in račko v roki
Pogovor: Boštjan Gombač, multiglasbenik
Dan, ko je Zemlja postala dovolj topla, da je zmrznila
Dan po jutrišnjem: Panični poizvedujemo o vremenskih ekscesih vikend

Vreme
Oblačno bo. Dopoldne se bo dež postopoma razširil nad večjim delom Slovenije. Jutranje temperature bodo od 7 do 12, dnevne pa od 10 do 15, na Primorskem do 20 °C.

svet/4

gospodarstvo/16

šport/23-25

jutranje

DELO

Ljubljana, petek, 28. maja 2004 / leto XLVI / št. 123 / odgovorni urednik: Darijan Košir / cena: 170 SIT, 9 HRK

Natisnjenih 91.150 izvodov
☆☆☆

Še en bombni napad v Bagdadu – Kljub premirju v Nadžafu je bil v Bagdadu v navzkrižnem ognju med ameriški vojaki in iraškimi gverilci ubit irčan, eden pa je bil ranjen. Američani so začeli streljati, ko je v bližini patrolje, ki je bila na poti v Faludžo, razneslo bombo. Ta je popolnoma uničila minibus (na fotografiji) in ranila šest ljudi. Britanski obrambni minister Geoff Hoon je napovedal, da bo London poslal v Irak še 370 vojakov. Število britanskih vojakov v zasedeni državi se bo tako povečalo na 8900. STA

Popuščanje davčnega vijaka

Vlada pri davku na plače umaknila pogoj

Če bo državni zbor sprejel predlagano spremembo, bo prag obdavčitve zvišan že za izplačilo avgustovskih plač

Ljubljana – Spremenjeni zakon o davku na izplačane plače, ki bo prag obdavčitve kosmatih plač zvišal s 130.000 na 165.000 tolarjev, bo veljal od 1. septembra, za izplačila avgustovskih plač. Vlada je hkrati sklenila, da bo februarja 2005 preverila, ali plače v zasebnem sektorju zaostajajo za rastjo produktivnosti, kakor predvideva dogovor o politiki plač, in če bo ugotovila, da rast plač ne zaostaja po dogovoru, bo zvišala davek na izplačane plače.

Vlada se je strinjala s »student-skimi« dopolnili k zakonu o dohodnini, tako da bo posebna olajšava za študente znašala 1,2 milijona tolarjev namesto 668.100, kakor predvideva novi dohodninski zakon. Banke bodo razbremenjene davka na bilančno vsoto – leta 2006 ne bodo več plačale davka za leto 2005. To je sveženj davčnih novosti, s katerimi se je včeraj strinjala vlada, in s katerimi, kakor je pojasnil finančni minister Dušan Mramor, zaokrožuje davčno reformo.

Ministrstvo za finance je iz predloga zakona o spremembah zakona o davku na izplačane plače umaknilo klavzulo, po kateri bi zakon začel veljati šele, ko bi bila podpisana večina panožnih kolektivnih pogodb. »Pri tem ne vztrajamo. Razmišljali smo o več možnostih, ki bi zagotovile izpolnitev zahtev vlade, da rast plač ostane v mejah socialnega spora-zuma. Ta klavzula je bila ena vmesnih možnosti. Razmišljali smo torej, da bi, ko bi bila podpisana večina panožnih kolektivnih pogodb, preverili, ali so usklajene z dogovorom o politiki plač, po katerem mora rast plač z

1996 uvedla kot začasno dajatev, je finančni minister odgovoril: »Zelo pošten bom. Profesor Ivan Ribnikar je nekoč rekel, da ni bolj trajnih rešitev, kot so začasne. Davek na izplačane plače zdaj državnemu proračunu zagotavlja dohodek, ki je enak 1,84 odstotka bruto domačega proizvoda. Proračunski primanjkljaj bo leta 2005 dosegel blizu 1,7 odstotka BDP. Oboje skupaj je obseg znižanja javnih izdatkov, ki ga je treba doseči, da bi lahko davek odpravili.«

Osebnolajšava za študente bo 1.200.000 tolarjev. Stopnja akontacije dohodnine za bruto zneske do 74.000 tolarjev bo znašala 12,5 odstotka, pri višjih zneskih pa bo moral delodajalec izplačevalec obračunati 25-odstotno akontacijo dohodnine. »Zaradi tako velikega povečanja osebne olajšave zakon prinaša še rešitve, ki bodo preprečevale, da bi se bilo mogoče davku izogibati skozi študentsko delo. Gre za to, da večje ko so olajšave, večja je težnja po izkoriščanju olajšav tudi za dela, ki naj bi jih opravljali študenti.

Nadaljevanje je v več na 3. strani.
Katarina Fidermuc

Tema dneva

Začasna dajatev, ki traja osem let

Davek na izplačane plače ima neprijetno preteklost. Vlada ga je leta 1996 uvedla kot začasno dajatev. Res, davek je bil nadomestilo za 4-odstotno znižanje socialnih dajatev, od katerega so si delodajalci obetali nižje stroške dela. Zdalj, po osmih letih, bi torej lahko napoved o začasni dajativi opisali celo kot potegavščino, ko bi bilo v davku kaj zabavnega, a ni – ne za gospodarstvo ne za vlado in državni proračun. Davek je lani iz gospodarstva posrkal 103 milijarde tolarjev. Država zanj nima nadomestnega vira.

Leta 1997 je ministrstvo za finance pojasnjevalo, da bo mogoče davek na izplačane plače povsem odpraviti ob uvedbi davka na dodano vrednost, ob letu pa so delodajalci že izvedeli, da takšne obljube ne bo mogoče izpolniti, ker je vlada sklenila z davkom na dodano vrednost namesto ene splošne stopnje, za kar se je (strokovno) zavzemalo ministrstvo za finance, uveljaviti dve davčni stopnji, višjo in nižjo. Prav nič torej ne pretiravamo, če rečemo, da je bilo gospodarstvo takrat žrtev politične odločitve o dveh stopnjah davka na dodano vrednost, pozneje pa se davka ni moglo otresti še zaradi drugih razlogov. Resnica je pač preprosta – delodajalci plačujejo davek na izplačane plače, ker ni vira, s katerim bi bilo mogoče ta proračunski dohodek nadomestiti. Pri tem ni prav nič pomembno, če je tak davek, s katerim se vlada vmešava v najbolj intimno razmerje med delojemalci in delodajalci, torej v plače, v znani davčni praksi evropskih držav še tako velika posebnost. Delodajalci so kmalu po uvedbi davka začeli opozarjati, da je izničil učinek znižanja socialnih prispevkov. Tudi vlada se ne more pohvaliti – z davkom na izplačane plače je leta 1996 nameravala zapolniti vrzel v dohodkih, ki so jih nižje stopnje povzročile obema javnima blagajnama, že kmalu pa je bilo očito, da so prilivi od davka na izplačane plače manjši od nadomestila, ki ga javnima blagajnama zaradi znižanja prispevnih stopenj izplačuje državni proračun.

Nobenega dvoma torej ni, da gospodarstvo z davkom na izplačane plače pomaga državnemu proračunu, in takih kritik se vlada pač ne more ubraniti. Vsaj za silo pa bi se jim ministrstvo za finance in vlada lahko ognila, če bi pojasnila, katera socialna bremena je država od leta 1996 z delodajalskih ramen prevzela na svoja. Ne nazadnje mora država s socialnimi izplačili pomagati tudi veliko zaposlenim, ki sicer imajo službo, a jih delodajalci tako slabo plačujejo, da brez državne pomoči ne morejo živeti od poštenega dela.

Katarina Fidermuc

Nemirni Irak Premirje v Nadžafu

Koalizijske sile sprejele pogoje Moktada al Sadra – Za odhod milice iz šiitskega svetega mesta zahteva umik Američanov

Jeruzalem – Po dveh mesecih bojov v svetih krajih muslimanskih šiitov med pripadniki okupacijske koalicije in njenim nasprotnikom Moktadam al Sadrom so se v Nadžafu in Karbali dogovorili o prekinitvi ognja. Šiitski verski dostojanstvenik je kolonialni upravi objubil umik Mahdijeve vojske iz Nadžafa, če bo ameriška vojska prenehala oblegati mesto, v katerem silovitost bojov dokazuje tudi škodovana kupola Alijeve mošeje.

Od naše dopisnice

Predstavniki okupacijske koalicije so Sadru, ki poveljuje milici z 10.000 pripadniki, odgovorili prek predstavnika iraškega sveta in svetovalca za nacionalno varnost, ki ga je imenoval ameriški civilni upravitelj Iraka Paul Bremer. Muvafer al Rubai je na tiskovni konferenci dejal, da bo »koalicija spoštovala dogovor«, v katerem je Sadr od ameriške uprave zahteval tudi preložitve sojenja za domnevno vpletenost v lanski umor šiitskega verskega dostojanstvenika v Nadžafu.

Sadr je v dveh mesecih bojov večkrat postavil okupacijski koaliciji enake pogoje za premirje. Njeni pripadniki so bili odločeni, da ga zajamejo ali ubijejo, v upa-

nju, da bodo zajezili nezadovoljstvo šiitov z ameriškim upravljanjem Iraka, pri katerem jim osvoboditelji odrekajo pravico do oblasti in sodelovanja pri političnem odločanju, ki pripada verski večini.

Ameriška koalicija je pogajanja s Sadromi uporniki zaupala predstavnikom šiitskih strank v iraškem svetu. Prek njih je zahtevala, da Sadr v zameno za najmanjši kompromis razpusti Mahdijevo vojsko. V sredo se je pokazalo, da je okupacijska koalicija odstopila od te zahteve ali pa je odločitev o razpustitvi milice, aretaciji in sojenju, predala šiitskim verskim oblastem. Moktada al Sadr je v dveh mesecih oboroženega odpora preskusil tudi njihovo potrpljenje, predvsem

vplivnega dostojanstvenika ajatole Alija al Sistanija, ki nasprotuje ameriški zasedbi, a se je skušal znebiti s političnimi sredstvi.

Šiitski predstavnik iraškega sveta Abdul Karim Mahud al Mohamedavi je opozoril, da bi aretacija Sadra »položaj zapletla« in sprožila »neustavljivo revolucijo«. Mohamedavi se očitno zaveda, da je Sadr v dveh mesecih kljubovanja okupacijski vojski na fronti, Sistaniju pa v politiki, pridobil še več naklonjenosti iraških šiitov, ki se doslej niso množično upirali zasedbi. Zato ni izključil možnosti, da bo Sadr po uspešnih pogajanjih in trajnem premirju dobil besedo v političnem odločanju o prihodnosti Iraka.

Barbara Šurk

Po sklepu vlade Pomoč štirim podjetjem

Državno pomoč bodo dobili semiška Iskra, Novoles v Straži, Javor v Pivki in Svea Lesna industrija v Litiji

Ljubljana – Država je včeraj dodelila pomoč nekaterim podjetjem v težavah – in sicer največ, to je 917 milijonov tolarjev, Iskrki Kondenzatorji, ob njej pa še družbam Novoles Straža, Javor Pivka in Svea Lesna industrija Litija.

Po zakonu o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb bo Iskra Kondenzatorji za kadrovske prestrukturiranje dodelila 422 milijonov tolarjev (od tega 344 milijonov letos, preostanek prihodnje leto) in za poslovno prestrukturiranje 495 milijonov tolarjev. Ob tem je vlada semiški družbi odobrila državno poročstvo, da bo lahko najela 1,15 milijarde tolarjev dolgoročnega posojila. Glavna strateška cilja prestrukturiranja družbe sta tržno usmerjena proizvodnja kakovostnih izdelkov iz sedanjega proizvodnega programa in dvig ekonomičnosti poslovanja z nehnemo optimizacijo stroškov, ki temelji na večji specializaciji proizvodnje ter razvoju lastnega znanja in kadrov.

Podjetju Novoles Straža je vlada za kadrovske prestrukturiranje dodelila 282,8 milijona tolarjev subvencij – ob tem ji je odobrila tudi 1,3 milijarde tolarjev subsidiarnega posojila za najetje dolgoročnega posojila za finančno in tehnološko prestrukturiranje podjetja. Osnovna strategija tržnega prestrukturiranja je zmanjšanje prisotnosti na razvitih trgih EU in ZDA,

opustitev nedonosnih programov, preusmeritev na prodajne trge vzhodne Evrope in Rusije. Podjetje načrtuje tudi dokonč-

Komu tokrat Mramorjeva pomoč? – Vlada zadnje mesece pomoč deli na vse strani.

no izpeljavo že začete tehnološke posodobitve.

Javorju Pivka je vlada odobrila 332,2 milijona tolarjev subvencij za poslovno prestrukturiranje in 50 milijonov tolarjev pomoči za kadrovske prestrukturiranje. Hkrati bo družba dobila še za 1,1 milijarde tolarjev državnih poroštev za najetje dolgoročnega posojila za tehnološko prestrukturiranje. Osnovna strategija prestrukturiranja sta zmanjšanje prisotnosti na razvitih trgih EU in ZDA in preuči-tevanje na prodajne trge Vzhodne Evrope in Rusije, doseganje višjih cenjskih razredov, tehnološka posodobitev ter razvoj kadrov in poslovne organiziranosti.

Svea bo za poslovno in kadrovske prestrukturiranje dobila 110,9 milijona tolarjev subvencij ter ji odobrila za 621,2 milijona tolarjev poroštev za najem posojila, s katerim bo družba poravnala kratkoročne in dolgoročne obveznosti do bank upnic. Cilji prestrukturiranja so preobrazba iz proizvodnega v tržno usmerjeno podjetje, dobičkonosno poslovanje ter krepitev družbe in ohranitev optimalnega števila delovnih mest.

Maja Grgič

Rešilna vrvica

Karikatura Marko Kocinar

Jutri sobotna priloga

Peter Kolšek
Slikanice za odrasle Evropejce
Ženja Leiler
Michael Moore, portret tedna
Jana Valenčič
EU ima veliko korenčkov, ni pa tako uspešna s palico Pogovor o varnostni politiki EU z dr. Karen E. Smith

Boris Čibej
Noben narod ne ljubi izdajalcev Pogovor z ruskim vohunom
Patricija Maličev
Veliki filmi v malem mestu Kino Otok in njegovi protagonisti

Nekritično poročanje o Iraku NY Times se opravičuje

Izpraševanje vesti urednikov uglednega časnika – Priznavajo, da niso dovolj dvomili o resničnosti informacij o iraškem orožju

New York – Ameriški časopis New York Times je v sredo na 10. strani objavil uredniško sporočilo, ki precej zapleteno navaja nekaj, kar bi bilo mogoče razumeti kot opravičilo za zavajanje javnosti. Administraciji republikanskega predsednika Georgea Busha je to tedaj pomagalo pridobiti skoraj popolno domačo podporo za vojno proti Iraku.

Od našega sodelavca

Neimenovani uredniki časopisa pravijo, da so bili njihovi novinarji in uredniki v nekaterih prispevkih premalo dosledni in kritični do virov informacij, to je do iraških prebežnikov, ki so se goreče zavzemali za spremembo režima v Bagdadu. Upokojeni general Anthony Zinni je dejal, da je nastal začaran krog. New York Times je od iraških prebežnikov dobival informacije, ki jih je nato preverjal v Pentagonu in pri drugih vladnih virih, od katerih je seveda dobival potrditev, saj je tudi administracija črpala informacije iz istih virov. Izpraševanje vesti je v javnosti zbudilo mešane občutke. Ne-

kateri hvalijo razčiščevanje s preteklostjo, drugi pa pravijo, da je uredniško sporočilo nejasno in prepozno, saj so ga objavili šele zdaj, ko se je ameriška administracija odločila, da se odkriža Ahmeda Čalabija. Vodja Iraškega nacionalnega kongresa je bil eden glavnih virov za zaupne in javne informacije o obstoju zaloga orožja za množično uničevanje in terorističnih vadišč v Iraku. Leto dni po koncu vojne v Iraku se niso našli zalogi kemičnega, biološkega in jedrskega orožja, teroristi pa se šele zdaj v čedalje večjem številu prebijajo v državo.

Uredniki New York Timesa ne poudarjajo nobenih imen,

vendar leti največ kritik na novinarke Judith Miller, ki je pred vojno suvereno nastopala na ameriških televizijah in dajala potuho administraciji. Uredniki priznavajo, da so dajali premalo prostora dvomom o pravilnosti informacij o iraškem orožju, obtožujoče informacije pa so prihajale na prve strani.

Medijskih kritik na račun New York Timesa sicer ni veliko, saj nima skoraj ničče čiste vesti, ker je bila vojna vročica splošna. Levica pa časopisu kljub temu zameri, saj je dnevniki, ki zaradi svojega ugleda v veliki meri vpliva na poročanje drugih medijev in tudi na mnenja politikov.

Robi Poredoš, dopisnik STA

Ljubljanska himna Azijca in Evropejke: **Marguerite Duros**, **Ljubimec**

Naberi se knjig. **DELO**

v sredo, 2. 6.
Vizito srede ob nakupu Dela knjiga za 990 SIT.
Število knjig je omejeno.

Samo v nedeljo, **13. junija!**
BTC-City

• Šport in zabava, odprte trgovine od 10.00-18.00!
• Nagradna žrebanja ves dan – velika nagrada avto Mazda 3!
Nagradni listi veljajo v vseh odprtih trgovinah skozi FT. Junije.

BTC-NAGRADA
Vrednost nagrad 1000€